

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ทบทวนมาแล้ว ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า ระเบียบวิธีวิจัยที่จะนำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จะต้องเป็นระเบียบวิธีที่มีความเหมาะสม และสามารถจะตอบปัญหาในเรื่องที่ศึกษาได้ การจะทำความเข้าใจในปรากฏการณ์และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในฝ่ายข่าว 7 สี ในกระบวนการคัดเลือกข่าวเพื่อนำออกอากาศประจำวันนั้น ย่อมต้องอาศัยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Reserch) โดยใช้วิธีการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participative Observation) ร่วมกับวิธีการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วมในบางครั้ง, ประกอบกับการสัมภาษณ์ และการสนทนาเป็นหลัก

การวิจัยเพื่อศึกษาถึงกระบวนการคัดเลือกข่าวเพื่อนำออกอากาศประจำวัน: ศึกษาเฉพาะกรณีของสถานีโทรทัศน์สีช่อง 7 มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

การเตรียมตัวเข้าสู่สนาม

ผู้วิจัยทำจดหมายถึงคุณชาติเชื้อ วรรณสุด ผู้อำนวยการสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 7 และผู้จัดการฝ่ายข่าว เพื่อขอฝึกงานในฝ่ายข่าว 7 สี ในฐานะนิสิตฝึกงานจากสาขาวิชาการสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และในฐานะนักวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลไปประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เป็นเวลา 1 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม - 31 มีนาคม 2533 โดยปฏิบัติงานตามความเหมาะสมและตามคำสั่งของบรรณาธิการประจำวัน เช่น ช่วยแปลข่าวต่างประเทศ, ตบแต่งต้นฉบับข่าว, ตัดต่อข่าว เป็นต้น

ก่อนที่ผู้วิจัยจะเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทนั้น ผู้วิจัยเคยทำงานอยู่ฝ่ายรายการของสถานีโทรทัศน์สีช่อง 7 มาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้วจึงลาออกเพื่อศึกษาต่อ ในระหว่างที่ทำงานอยู่ฝ่ายรายการนั้น ผู้วิจัยก็ได้รู้จักคุ้นเคยกับพนักงานฝ่ายข่าวหลายคน เนื่องจากต้องใช้น้องติดต่อร่วมกัน และบางคนก็รู้จักกันเป็นการส่วนตัว เพราะจบการศึกษามาจากสถาบันเดียวกัน และในระหว่างที่ศึกษาในระดับปริญญาโทนั้น ผู้วิจัยได้ทำรายงานในเรื่องข่าวโทรทัศน์มาโดยตลอด เพื่อเป็นการเตรียมเข้าสู่การทำวิทยานิพนธ์ ได้แก่ รายงานเรื่อง "กระบวนการเข้าสู่อาชีพนักข่าวโทรทัศน์", "การบริหารงานของฝ่ายข่าว 7 สี" และ "วิธีการคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของข่าวเพื่อออกอากาศ: ศึกษาเฉพาะกรณีของสถานีโทรทัศน์สีช่อง 7"

การเข้าสู่สนามการวิจัย

ผู้วิจัยไปรายงานตัวกับศูนย์ปฏิบัติการข่าว และเริ่มปฏิบัติงานที่ฝ่ายข่าว 7 สี ในวันรายงานนั้นเลย โดยคุณชาญชัย วรรณสุต เป็นผู้นำผู้วิจัยเข้าสู่สนาม และแนะนำให้พนักงานของฝ่ายข่าวทราบว่าผู้วิจัยเป็นนิสิตฝึกงาน จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมีความประสงค์จะเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ การที่ผู้วิจัยต้องการจะเปิดเผยตัวเองให้กับพนักงานฝ่ายข่าวทราบ เนื่องจากผู้วิจัยคิดว่าจะทำให้ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากพนักงานคนอื่น ๆ ดีกว่าการปกปิดตัว

สำหรับการปฏิบัติงานของผู้วิจัยนั้น ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่เหมือนว่าผู้วิจัยเป็นพนักงานคนหนึ่งของฝ่ายข่าว 7 สี โดยจะมาทำงาน 8.00 น. ไปจนถึง 21.00 น. หรือ หลังจากข่าวภาค 20.00 น. จบลงแล้วเป็นประจำวันตลอดเดือนมีนาคม พ.ศ. 2533

ผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้ทำงานอยู่กับสายข่าวต่างประเทศ ทั้งนี้ เนื่องจากก่อนหน้านี้เจ้าหน้าที่แปลข่าวต่างประเทศคนหนึ่งได้ลาออกไป ทำให้ทีมข่าวต่างประเทศขาดทีมงานไป ผู้วิจัยจึงเข้ามารับหน้าที่แปลข่าวต่างประเทศแทน โดยจะเริ่มทำงานตั้งแต่เช้า โดยจะทำหน้าที่ช่วยเลือกข่าวที่จะแปล, แปลข่าว, เรียบเรียงข่าว ไปจนถึงตอนบ่าย ๆ ก็จะช่วยเช็คเทปข่าว เมื่อมีเวลาว่างในช่วงบ่าย ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์ช่างภาพ, ผู้สื่อข่าว, บรรณาธิการ

ข่าวสายต่าง ๆ และศูนย์ปฏิบัติการข่าว ซึ่งแล้วแต่โอกาสจะอำนวยความสะดวกว่าจะว่างวันไหน เวลาใด

เมื่อเจ้าหน้าที่แปลข่าวอาวุโสได้ตัดสินใจคัดเลือก และจัดลำดับความสำคัญของข่าวต่างประเทศเสร็จเรียบร้อยแล้วในตอนเย็น ผู้วิจัยซึ่งมีประสบการณ์ทำงานด้านการผลิตรายการโทรทัศน์มาก่อน จะทำหน้าที่ติดต่อภาพข่าว และช่วยลงเสียงจนกระทั่งเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจึงขึ้นมาสังเกตการทำงานของบรรณาธิการข่าวประจำวันและศูนย์ข่าว ในการคัดเลือกและจัดเรียงลำดับข่าวเพื่อเตรียมออกอากาศ ในบางครั้งผู้วิจัยก็ช่วยบรรณาธิการข่าวรวบรวมบทข่าว หรืองานอื่น ๆ แล้วแต่จะได้รับการมอบหมาย เมื่อถึงเวลาออกอากาศรายการข่าวประจำวัน ผู้วิจัยจะลงไปในห้องตัดภาพออกอากาศ เพื่อศึกษา และสังเกตการตัดสินใจคัดเลือกข่าวออกอากาศของบรรณาธิการข่าวประจำวัน พร้อมทั้งจดบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในห้องตัดภาพออกอากาศ ตั้งแต่เวลา 19.30 น. ไปจนถึง 21.00 น. เมื่อกลับถึงบ้านแล้ว ผู้วิจัยจะจดบันทึกเหตุการณ์สำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ต่อไป

การออกจากสนามการวิจัย

เมื่อถึงวันที่ 31 มีนาคม 2533 ผู้วิจัยแจ้งให้ผู้อำนวยความสะดวกสถานและผู้จัดการฝ่ายข่าว 7 สี และบรรณาธิการประจำวันว่า เป็นการสิ้นสุดการฝึกงานและการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ และยุติความสัมพันธ์

แหล่งข้อมูล

1. กระบวนการคัดเลือกข่าวเพื่อนำออกอากาศ ของฝ่ายข่าวสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7
2. บุคคลที่ทำหน้าที่กรองสารหรือคัดเลือกข่าวของสถานี ได้แก่ ศูนย์ข่าว, บรรณาธิการข่าวประจำสายข่าวต่าง ๆ , บรรณาธิการข่าวประจำวัน, ผู้สื่อข่าวและช่างภาพ

3. เนื้อหาข่าวทั้งภาพและเสียง ซึ่งออกอากาศในรายการข่าวภาค 19.30 น. และภาค 20.00 น. ของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ตั้งแต่วันที่ 1 - 31 มีนาคม 2533

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ใช้วิธีสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าว 7 สี ได้แก่ช่างภาพ นักข่าว บรรณาธิการข่าว และศูนย์ข่าว โดยตั้งแต่นำคำถามไว้ถึงชีวประวัติ โลกทัศน์ ค่านิยม ตลอดจนวิธีและเหตุผลในการคัดเลือกข่าวเพื่อออกอากาศ
2. สังเกตโดยไม่มีส่วนร่วม ประกอบกับการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม ในเหตุการณ์สำคัญ ๆ เพื่อวิเคราะห์หาคำตอบว่านักข่าว และบรรณาธิการข่าวมีวิหาคความหมายให้การกระทำของตนเองอย่างไร และมีวิธีปฏิบัติตนตามความหมายที่ตนให้ไว้อย่างไร
3. จดบันทึกประจำวัน (Diary) ถึงเหตุการณ์ที่สำคัญ ๆ ในกระบวนการคัดเลือกข่าวประจำวัน
4. บันทึกเทปข่าวโทรทัศน์ภาค 19.30 น. และภาค 20.00 น. พร้อมด้วยสคริปต์ข่าวที่ออกอากาศทั้งหมดในเดือนมีนาคม 2533
5. จัดระบบข้อมูล (Filling System) เพื่อรวบรวมข้อมูลและจำแนกข้อมูลต่าง ๆ ให้เป็นหมวดหมู่เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ในฝ่ายข่าว 7 สี มาประกอบกับข้อมูลที่ได้มาจากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม เพื่อประมวลเข้าด้วยกัน เพื่อหาความสัมพันธ์ของเหตุการณ์นั้น ๆ เข้ากับปรากฏการณ์โดยรวมเพื่อวิเคราะห์ถึงกระบวนการคัดเลือกข่าวเพื่อออกอากาศประจำวันและปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการดังกล่าว

ผู้วิจัยได้นำระเบียบวิธีวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้นมาใช้ในการศึกษา ปรากฏว่า ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ กล่าวคือ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม ร่วมกับการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วมในบางครั้ง ประกอบกับการสัมภาษณ์ ทำให้ผู้วิจัยเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการ โดยไม่มีการปิดบังแต่อย่างใด ทำให้การวิจัยในครั้งนี้ราบรื่นและจบลงด้วยดี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย